

UPPSALA
UNIVERSITET

Pressmeddelande

UPPSALA UNIVERSITET

Anneli Waara

2010-02-16

Kraniet som tillskrivs heliga Birgitta kan ifrågasättas

En ny studie vid Uppsala universitet visar att de två kranierna i relikskrinet i Vadstena klosterkyrka som enligt sägnen ska ha tillhört Birgitta och dottern Katarina, inte kommer från mor och dotter. Dessutom överensstämmer inte åldersbestämningar av kranierna med tidsperioden då Birgitta och Katarina levde. Resultaten publiceras nu i nättidskriften PLoS ONE.

Det är docent Marie Allens forskargrupp vid institutionen för genetik och patologi, Rudbecklaboratoriet, som på Vadstena församlings uppdrag undersökt DNA från de båda kranierna i syfte att utreda släktskap och äkthet. Den hyperkänsliga metod som användes baseras på s.k. mitokondrie-DNA och möjliggör analys av mycket små mängder DNA. Känsligheten gör att den även kan användas på åldrat och nedbrutet material och metoden kan dessutom påvisa släktskap på mödernet.

Heliga Birgitta levde mellan 1303 och 1373, och helgonförklarades 1391. Hon utnämndes till ett av Europas skyddshelgon av påven 1999. Enligt legenden har Birgittas och dottern Katarinas (1331-1381) kranier bevarats i relikskrinet i Vadstena klosterkyrka. Birgitta var känd för sina uppenbarelser, profetior och sina pilgrimsresor. Efter hennes död förflyttades kvarlevorna från Rom till Vadstena och lades i ett skrin år 1381. Genom åren har delar av innehållet i Vadstens relikskrin skänkts till kyrkor och kloster samt till kungar och påvar. Idag innehåller skrinet två kranier och 23 andra ben. Ett av dessa ben är ett lårben som man tror är från Birgitta. Det fanns dessutom ett tredje kranie i Vadstena fram till 1645 då det stals. Detta kranie finns nu i ett kloster i Holland. Slutsatsen av en antropologisk och arkeologisk studie på 50-talet var att de två kvarvarande kranierna troligen är från två kvinnor i åldrarna 60-70 samt 50-55 år, vilket stämmer väl med teorin om att det kan vara heliga Birgitta och hennes dotter Katarina.

Uppsalaforskarnas DNA-analys av en centimeterstor bit från kranierna visar nu genom en analys av kärn-DNA att de båda huvudskålarna är från två kvinnor. Därutöver kunde man med mtDNA-analys utesluta att det rör sig om mor och dotter. Det fanns även tecken på skillnad i bevaringsgraden av DNA:t, vilket kan tyda på skillnader i kraniernas ålder. Därför utfördes ytterligare analyser med avancerad teknik för kol 14-bestämning av professor Göran Possnert vid Tandemlaboratoriet vid Uppsala universitet. Det ena kraniet, som man trott är Birgittas, daterades till perioden 1215-1270, och det andra till 1470-1670.

- Det står helt klart att det yngre kraniet inte kommer från Heliga Birgitta eller Katarina. Sannolikt är den äldre huvudskålen inte heller från 1300-talet då Heliga Birgitta levde. Det går dock inte att helt utesluta att det äldre kraniet som dateras till 1200-talet är från Birgitta. Om hon ätit en stor mängd fiskbaserad föda, kan det ha orsakat åldersförskjutning av resultaten, men detta är synnerligen osannolikt, säger Göran Possnert.

- Båda metodernas resultat stödjer varandra. DNA-analysen visar att kranterna inte kan vara från en mor och dotter, vilket även dateringen visar då det troligtvis är minst 200 års skillnad mellan dem, säger Marie Allen.

En detaljerad presentation av resultaten kommer att ges den 16 februari kl 15.30 i Vadstena klosterkyrka.

Läs artikeln i PLoS ONE: <http://www.plosone.org>

För mer information, kontakta docent Marie Allen, 018-471 48 03, 070-892 44 44 eller kyrkoherde Torbjörn Ahlund, 0143-298 52, 073-078 93 35